

Het is mogelijk, dat de huisartsen de consultatiebureaux niet te zwaar willen belasten, maar ik kan verzekeren, dat een overbelasting van een consultatiebureau wel te voorkomen is en dat het zeer zeker geen beletsel mag zijn in den strijd tegen de vreeselijke volksziekte: de tuberculose.

Aan de huisartsen wil ik dus raden:

1e. Stuurt alle patiënten, die langer dan 10 dagen hoesten, naar een consultatiebureau.

2e. Indien zulks onmogelijk is, zorgt dan voor sputumonderzoek. Een krachtige bestrijding van de tuberculose, welke vooral in deze tijden zoo dringend geboden is, kan alleen worden doorgevoerd met de volle medewerking van alle huisartsen.

B. VAN VLIET,

districtsterculose-arts

Schiedam, 10 Maart 1941

GESLACHTGEBONDEN OVERERVING, EN ZOO VOORT

Nu professor VAN DER HOEVE in dit *Tijdschrift*, 1 Maart 1941 de algemeene aandacht vroeg voor een taalkundige verbetering op erfelijkheidsg gebied, die tevens een begripsverbetering inhoudt, kan ik mededeelen, dat ik hem hierin daadwerkelijk reeds van 1936 af, ook in buitenlandsche publicaties, steun. Alleen zou ik hem het volgende voorstel willen doen: Is het niet beter nog iets radicaler te werk te gaan en de termen nog iets meer te vereenvoudigen?

De biologen nemen aan, dat er naast de mendelistische erfelijkheid, die zich van de chromosomen bedient, nog een (cyto)-*plasmatische* erfelijkheid bestaat. Laten wij deze bij den mensch buiten beschouwing, omdat wij daarvan geen beproefde voorbeeld kennen, dan zouden wij dus van het gezichtspunt der chromosomen uit de overerving kunnen verdeelen in een aan het geslachtschromosoom of gonosoom en een aan een der andere chromosomen of autosomen gebonden overerving. Nog korter: naast de nu nog te verwaarloozen plasmatische erfelijkheid kunnen wij de *chromosomale* erfelijkheid onderscheiden en kunnen wij deze weer onderverdeelen in een geslachtschromosomalen of *gonosomalen* en een *autosomalen* vorm. In een artikel, aan een dergelijk onderwerp gewijd, waarin de term herhaaldelijk gebruikt wordt, zou deze bekorting een wijze oeconomie beteekenen! Men kan den erfelijkheidsgang ook naar een *tweede* gezichtspunt beschrijven namelijk naar de beteekenis, die de genen hebben in het tevoorschijn geroepen phaenotype. Daarop slaan de termen dominant (meer of minder regelmatig) recessief en intermediair. Deze indeeling geldt zoowel voor de autosomale als voor de gonosomale erfelijkheid en zoowel voor kenmerken, die in één gen, als voor die, welke in meer genen (mono- en polygeen) verschillen. Op pathologisch gebied hebben wij nog slechts kort oög gekregen voor intermediaire verschijnselen bij de autosomale erfelijkheid en kenden wij jaren lang niet veel meer dan recessieve eigenschappen bij gonosomale erfelijkheid. Reeds eenige jaren kennen wij nu ook min of meer regelmatige dominante en intermediaire verschijnselen bij de X-chromosomale erfelijkheid. Hier mag ik professor VAN DER HOEVE misschien aanvullen, omdat hij alleen een nystagmusvorm noemt. Niet altijd recessief, maar min of meer intermediair erven nogal eens over de haemophilie en eenige vormen van stoornis der roodgroenwaarneming (vrouwen zijn dan als geleidsters aan kleine symptomen kenbaar), verder de bijna totale atrophie van het vaatvlies (chorioideremie), een type van dystrophia retinae pigmentosa (USHER), een vorm van congenitale cataract, de keratosis follicularis spinulosa (SIEMENS), het ontbreken van tanden en zweeten met haardefect (THADANI), de afwezigheid der centrale incisivi (HUSKINS). Verder kennen wij naast deze intermediaire gonosomale erfelijkheid, waarbij vrouwen het kenmerk of syndroom in lichtere mate of gedeeltelijk bezitten, ook een volledig voorkomen bij geleidsters, zoodat men in dit geval van dominantie kan spreken. Ik vond het, behalve bij nystagmus, ook bij de verkregen opticus-atrophie van LEBER, bij stoornissen van den kleurzin, bij de dystrophia retinae

pigmentosa, misschien ook bij de flocculi iridis, de spierdystrophie van KOSTAKOW en de zenuwaandoening van PELIZAEUS-MERZBACHER.

Op deze gronden voel ik bezwaar tegen de door VAN DER HOEVE voorgestelde deeling in drieën: 1e. dominant-recessief, 2e. intermediair, 3e. aan een geslachtschromosoom gebonden, omdat hier twee gezichtspunten vermengd worden en sla ik als radicaler verbetering en tevens vereenvoudiging voor tegenover elkaar te zetten: A. geslachtschromosomale of gonosomale en B. autosomale erfelijkheid en elk daarvan onder te verdeelen in de types dominant (regelmatig of onregelmatig), intermediair en recessief. Zegt iemand dan bij voorbeeld, dat iets gonosomaal-intermediair of autosomaal-dominant wordt overgeërfd, dan is deze verbinding kort en duidelijk en uit taalkundig en begripmatig oogpunt juist. Als professor VAN DER HOEVE daarin kan meegaan en alle Nederlanders volgen, zal deze gewenschte olievlek zich wel internationaal uitbreiden, want de termen klinken ook in de moderne hoofdtalen goed en worden reeds hier en daar overgenomen.

Arnhem, 13 Maart 1941

P. J. WAARDENBURG

BERICHTEN

BUITENLAND

DUITSCHLAND. — HUWELIJK VAN NEEF EN NICHT. Zoolang het mensdom bestaat, althans nadat het gedurende drie geslachten bestaan had, zullen wel neven en nichten idee in elkander hebben gehad. Maar, zoo wordt in de *Münch. med. Wochenschr.* van 28 Februari gevraagd, als nu eens twee broers met twee zusters zijn getrouwd, en de kinderen uit die huwelijken dus dubbel neven en nichten zijn — is er dan geen bezwaar tegen een huwelijk binnen de familie? Prof. K. THUMS te Praag antwoordt hierop, dat nadeel ten gevolge van inteelt bij den mensch slechts te vreezen valt, als er een of andere *schadelijke* hoedanigheid is, die zich kan „uitmendelen”, een recessieve erfelijke aanleg tot ziekte, onvruchtbaarheid of vroegtijdigen dood. Andere inteelt-afwijkingen hebben bij den mensch niet de beteekenis, die de plantenkweker eraan moet toekennen. In families, zooals de vrager bedoelt, moet dus wel zeer nauwkeurig naar recessieve erfelijke afwijkingen onderzoek worden gedaan, en dan wordt nog de aanleg tot onvruchtbaarheid of vroegtijdigen dood door de gebruikelijke methodes van onderzoek meestal niet ontdekt, zoodat groote voorzichtigheid geboden is.

Drum prüfe, wer sich ewig bindet,

Ob sich der Gen zum Gene findet,

zou SCHILLER hebben gezegd, als hij hiervan al gehoord had.

— HOOGERE OPLEIDING VOOR VROEDVROUWEN. Te Berlijn is een hogere inrichting voor het onderwijs aan vroedvrouwen geopend. Zij is bestemd voor vroedvrouwen, die haar beroep reeds uitoefenen, en verschaft onderricht over theoretische en praktische vraagstukken op het gebied der wettenkennis, sociale politiek, boekhouding, praktische uitoefening van het beroep en zoo voorts (*Schweiz. med. Wochenschr.*, 22 Februari).

— VITAMINEBONBONS VOOR MIJNWERKERS. Bij wijze van proefneming is verleden jaar in een der bergwerken aan de arbeiders vitamine C toegediend. De uitkomsten waren zóó goed, dat besloten werd, dat te beginnen met Februari van dit jaar, aan alle ondergrondsche bergwerkers in het Rijk kosteloos vitamine C zal worden verstrekt in den vorm van bonbons, die naar citroen smaken (*Zeitschr. f. ärztl. Fortb.*, 15 Februari).

Een besluit in gelijksoortigen geest is genomen door de hoofdvereniging van den Duitschen tuinbouw, die de helft van haar voorraden aan zoeten most uit vruchten, alsmede andere vruchtensappen, vruchten en bessenwijn, rhabarberwijn, wijn